

Sociální psychologie

Konformita

Mgr. Jan Krása, Ph.D., Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, MUNI

Dotaz na minulou přednášku

Jak byste definoval/a pojem *insider*?

Základní adaptace na sociální život

Máme vyvinutou sch. spolupracovat s ostatními a žít s nimi v komunitách, sch. podrobit se vedení.

Z těchto sociálních adaptací plyne celá řada důsledků: **sociální konformita, poslušnost k autoritě**, změna chování dle sociální role atd.

Konformita ve skupině

Srov. „pohybovou konformitu“ v davu.

DEF: Konformita je přizpůsobení se převažujícím či dominantním názorům, požadavkům a normám skupiny či společnosti, v níž člověk žije, a potlačení projevů vlastních.

Určitá míra konformity je jedním z logických důsledků socializace a je podmínkou pro bezkonfliktní fungování společnosti (srov. pravidla chování v dopravním provozu).

Názorová konformita ve skupině

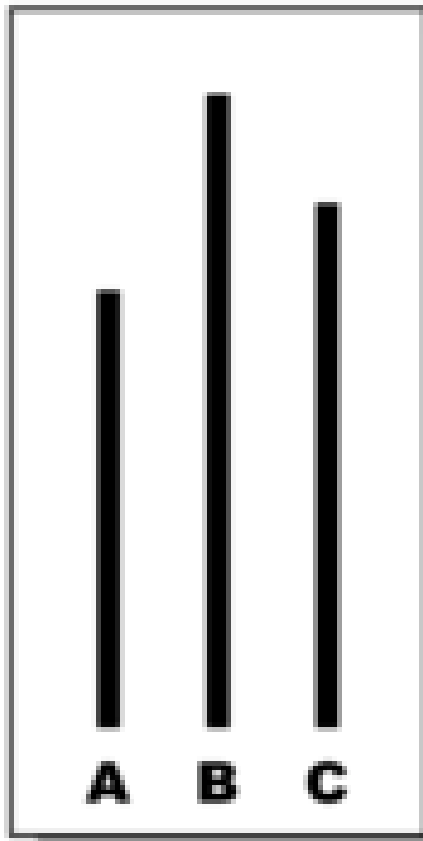
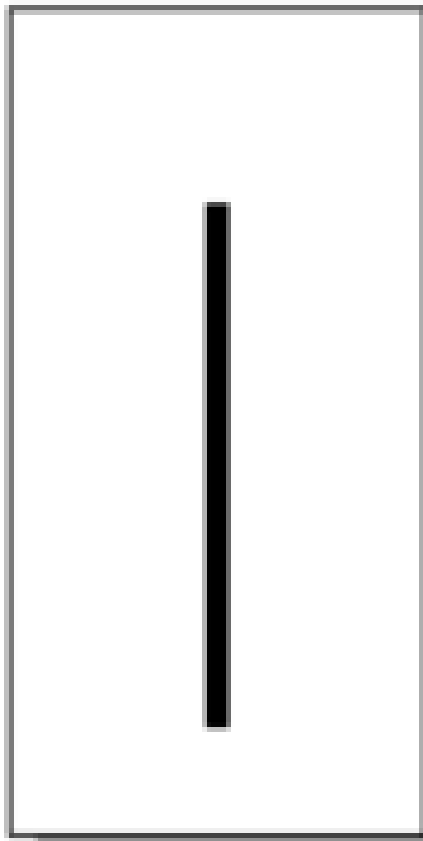
- **Solomon Asch** v roce 1951 (1952, 1956) zkoumal vliv tlaku skupiny na odpovědi jedince týkajících se délky zobrazovaných čar.
- Experiment byl proveden metodou falešné skupiny.
- Skupiny měly 7-9 členů.

Konformita ve skupině

- Video:
<https://www.youtube.com/watch?v=TYIh4MkcfJA>
- Lidé byli rozděleni do dvou skupin: experimentální a kontrolní.
- Měli 18x rozhodnout, která ze tří čar je stejně dlouhá jako standardní. Čáry se různě lišily, ale vždy jedna byla stejně dlouhá. 12 rozhodování bylo tzv. kruciálních.

Konformita ve skupině

Konformita ve skupině

- V kontrolní skupině, ve které lidé odpovídali sami za sebe, neudělalo 35 ze 37 účastníků žádnou chybu (chybovost byla 0,7%).
- V experimentální skupině byli lidé (7) rozloženi do půlkruhu a měli vyslovit svoji volbu. Pozice 1-6 byla obsazena Aschovými spolupracovníky, kteří v 12 případech odpovídali shodně špatně. Poslední odpovídala zkoumaná osoba.

Konformita ve skupině

- Jen tyto 7. osoby jevíly zjevně nervozitu, rozčílení, potily se, gestikulovaly a pokukovaly se po experimentátorovi.
- V této skupině dosáhla vlivem sociálního tlaku **chybovost 37%**.
- 25% neudělalo chybu nikdy (oproti 95% z kontrolní skupiny), 28% udělalo chybu v 8mi a více případech a ostatní udělali 1-7 chyb.
- I ti, co odpověděli správně, uváděli, že pro ně nebylo lehké skupině odolat.

Konformita ve skupině

Jak ovlivňují skupiny svoje členy? ()

Když lidé hodnotí nějakou stránku reality za přítomnosti ostatních, jde jim o dvě věci: **chtějí mít pravdu a chtějí na druhé udělat dobrý dojem.**

- K určení toho, co je pravdivé, mají lidé dva zdroje informací: 1. to, co jim říká jejich úsudek a jejich vnímání a 2. to, co jim říkají ostatní.
- Lidé se naučili oceňovat v průběhu vývoje nejen vlastní rozum, ale i úsudky ostatních.

Konformita ve skupině

- Ve většině případů se naše úsudky překrývají s úsudky ostatních a tvoří tak stabilní obraz světa.
- Experimentální situace však proti sobě staví oba tyto zdroje informací a jedinec si musí vybrat.
- Hovoříme o **informačním vlivu**, jestliže se člověk vzdává ostatním, protože více důvěřuje jejich úsudku než vlastnímu.

Konformita ve skupině

- Existuje však i druhý důvod konformity, kdy se jedinec podrobí názoru většiny, protože se chce zůstat oblíbeným, resp. nechce se stát neoblíbeným.
- Pak hovoříme o **normativním vlivu**.
- Na ostatních závisíme v naplňování svých potřeb, je pro nás proto důležité, aby nás měli co nejraději. **Protože nesouhlas s ostatními může vést k nesympatiím či přímo odmítnutí a souhlas naopak k pozitivnějšímu hodnocení, jsou lidé vedeni k tomu, aby byli s názory ostatních konformní z normativních důvodů.**

Konformita ve skupině

- Normativní a informační vliv tedy představují dva obecné mechanismy, kterými skupina ovlivňuje svoje členy.
- Váha těchto mechanismů se pochopitelně napříč situacemi a u každého jednotlivce liší.

Konformita ve skupině

- Typy konformity:
- **Vyhovění** - Je typem vnějšího přizpůsobení (díky **normativnímu vlivu**), které je pouze dočasné.
- Příklad:
- Jestliže je osoba konformní především z normativních důvodů, tedy proto, že ji záleží na tom, co si o ní budou druzí myslet, pak změní sice svoje vnější chování, ale uvnitř si zachová své původní přesvědčení.

Konformita ve skupině

- Typy konformity:
- **Akceptace (konverze)** - je vnitřní přijetí (díky **informačnímu vlivu**), podle kterého se člověk bude řídit už napořád.
- Příklad:
- Jestliže jedinec důvěřuje informacím ostatních, změní navíc i svůj vnitřní názor.

Učitelům by mělo jít především o akceptaci!

Tu lze dosáhnout nejlépe vysvětlujícím (tj. „demokratickým“) stylem.

Autokratický styl výchovy vede spíše k vnějšímu vyhovění.

Konformita ve skupině

- V rámci Aschova experimentu se ukázalo, že normativní vliv byl silnější než informační.
- Dále byly učiněny další pokusy a tzv. metaanalýzy daného jevu.
- Konformita vzrůstá s větší **soudržností**; liší se vzájemně kultury; informační vliv roste s kompetencí druhých (role vědce, profesora); větší obtížnost úkolu posiluje informační vliv...

Konformita ve skupině

- Vliv má i velikost skupiny!
- 1 neměl žádný vliv
- 2 vyprodukovali 13% chyb
- S 3mi dosáhla konformita své plné síly, tj. 33% chyb.
- Více osob zvyšuje konformitu, ale stále o menší díl.

Konformita ve skupině

- Když dal Asch účastníkům „podporu“ (odpovídal před 7. vždy dobře), chybovost byla jen 5,5%.
- Pokud „podpora“ narušila jednotnost skupiny, ale odlišně od názoru účastníka, pak byla konformita stejně nízká. To ovšem platí jen pro jednoznačné názory, u složitějších konformitu narušuje jen „sociální podpora“ (=stejný názor).

Ovlivnění většiny menšinou

- Existuje i opačný vliv, kdy menšina ovlivňuje většinu.
- Většina má ovšem přístup k normativním i informačním zdrojům kontroly. Přesto menšina dokáže většinu ovlivnit (Galileo, Darwin, Freud, nové proudy v hudbě či umění, vliv ekologických či feministických hnutí apod.).

Ovlivnění většiny menšinou

- K ovlivnění většiny dojde, jen pokud je názor menšiny konzistentní: tj. když je stabilní v čase (=diachronní stabilita) a když je stabilní v rámci menšinové skupiny (=synchronní stabilita).

